Master of Arts Examination, 2023

(1st Year, 1st Semester)

SANSKRIT

Course – VII

[Linguistics and Mahābhāṣya]

Time : Two hours Full Marks : 30

The figures in the margin indicate full marks.

क-विभागः

१. वैदिकभाषातः संस्कृतस्य ध्वनितात्त्विकं रूपतात्त्विकं च वैशिष्ट्यं सोदाहरणं निरूप्यताम्। 5

अथवा,

भेर्णारकृतं ध्वनिसूत्रं सोदाहरणम् आलोच्यताम्।

२. अधोलिखितेषु **द्वितयमा**श्रित्य संक्षिप्ता टीका कार्या – 2.5×2=5

क) हिट्टिभाषा

ख) स्वरभक्तिः

ग) विषमीभवनम्

घ) इन्दो-इराणीयभाषा

३. निम्नलिखितेषु **पञ्चानां** संस्कृतं रूपं देयम्– 1×5=5

*bheudh; *dek̑m̥ ; *gᵘōus ; *km̥tom ; *nāus ; *gonu; *g̑hamso

ख-विभागः

४. यथाकामं प्रश्नद्वयं सुरगिरा देवनागरीलिप्या च समाधेयम्- 5×2=10

क) शब्दो नित्यः, अनित्यो वेति भाष्यकारमतेन व्याख्यायताम्।

ख) महाभाष्यदिशा स्फोटो निरूप्यताम्।

ग) 'लोकतोऽर्थप्रयुक्ते शब्दप्रयोगे शास्त्रेण धर्मनियमः' इति वार्त्तिकस्य आशयः महाभाष्यदिशा निरूपणीयः।

५. अधोनिर्दिष्टेषु **पञ्च** प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः- 1×5=5

क) 'केषां शब्दानाम्? लौकिकानां वैदिकानां च' - अत्र के तावद् लौकिकशब्दाः निर्दिष्टाः जाताः?

ख) कण्ठताल्वादिभिः या वाक् विनिर्गता जायते, सा कया नाम्नाभिहिता?

ग) 'स्थूलपृषती' इति शब्दे समासभेदेन अर्थवैचित्र्यं लिख्यताम्।

घ) 'भूयांसः अपशब्दाः' इति कथम्?

ङ) 'चत्वारि वाक्...' इति सम्पूर्णो मन्त्रो लिख्यताम्।

च) आकृतिं पदार्थं मत्वा भाष्यकारेण किं पाणिनीयं सूत्रमुद्धृतम्?